

Dokument ze zasedání

B9-0283/2022

13.5.2022

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení Rady a Komise

předložený v souladu s čl. 132 odst. 2 jednacího řádu

o boji proti beztrestnosti za válečné zločiny na Ukrajině
(2022/2655(RSP))

**Sergey Lagodinsky, Alice Kuhnke, Tineke Strik, Francisco Guerreiro,
Malte Gallée, Mounir Satouri, Terry Reintke, Bronis Ropè, Hannah
Neumann, Rosa D'Amato, Katrin Langensiepen, Alviina Alametsä, Anna
Cavazzini, Ignazio Corrao, Viola Von Cramon-Taubadel**
za skupinu Verts/ALE

B9-0283/2022

**Usnesení Evropského parlamentu o boji proti beztrestnosti za válečné zločiny na Ukrajině
(2022/2655(RSP))**

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Rusku a Ukrajině, zejména na svá usnesení ze dne 1. března¹ a 7. dubna 2022²,
- s ohledem na Chartu OSN, Haagské úmluvy, Ženevské úmluvy a jejich dodatkové protokoly a Římský statut,
- s ohledem na prohlášení předsedkyně Komise Ursuly von der Leyenové ze dne 4. dubna 2022 po jejím telefonátu s prezidentem Zelenským o reakcích Komise na brutální činy spáchané ve městě Buča,
- s ohledem na prohlášení místopředsedy Komise / vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku jménem EU ze dne 4. dubna 2022 o brutálních činech spáchaných Ruskem v Buče a dalších ukrajinských městech,
- s ohledem na prohlášení EU o brutálních činech spáchaných Ruskem v Buče a dalších ukrajinských městech, které bylo předneseno na zasedání Zvláštní stálé rady Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) č. 1366 ve Vídni dne 5. dubna 2022,
- s ohledem na obecné zásady EU na podporu dodržování mezinárodního humanitárního práva,
- s ohledem na dohodu mezi Mezinárodním trestním soudem a Evropskou unií o spolupráci a pomoci z roku 2006,
- s ohledem na rezoluci Parlamentního shromáždění Rady Evropy ze dne 28. dubna 2022 nazvanou „Agrese Ruské federace proti Ukrajině: zajištění odpovědnosti za závažná porušení mezinárodního humanitárního práva a další mezinárodní zločiny“,
- s ohledem na „Zprávu o porušování mezinárodního humanitárního práva a lidských práv, válečných zločinech a zločinech proti lidskosti spáchaných na Ukrajině od 24. února 2022“, kterou vypracovala mise expertů moskevského mechanismu OBSE ze dne 13. dubna 2022,
- s ohledem na zprávy Human Rights Watch o Ukrajině ze dne 3. dubna a 21. dubna 2022 a na zprávu Amnesty International ze dne 6. května 2022,
- s ohledem na čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že v souladu s Chartou OSN a zásadami mezinárodního práva

¹ Přijaté texty, P9_TA(2022)0052.

² Přijaté texty, P9_TA(2022)0120, P9_TA(2022)0121, P9_TA(2022)0125.

požívají všechny státy stejné svrchovanosti a musí se ve svých mezinárodních stycích zdržet hrozby silou nebo použití síly proti územní celistvosti či politické nezávislosti kteréhokoli státu;

- B. vzhledem k tomu, že Ruská federace vede od 24. února 2022 nezákonnou, nevyprovokovanou a neoprávněnou útočnou válku proti Ukrajině; vzhledem k tomu, že dne 16. března 2022 Mezinárodní soudní dvůr nařídil Ruské federaci, aby okamžitě zastavila své vojenské operace na území Ukrajiny;
- C. vzhledem k tomu, že v této válce přišly o život nebo byly zraněny tisíce lidí; vzhledem k tomu, že ruská armáda pokračuje v plošném ostřelování a leteckých útocích na obydlené oblasti a civilní infrastrukturu, jako jsou nemocnice, školy a školky; vzhledem k tomu, že existují důkazy o plošných a nepřiměřených útocích v Charkově, Černihivě, Mykolajivu a jinde; vzhledem k tomu, že v Mariupolu uvízly desetitisíce civilistů, zatímco se jejich město proměnilo v trosky, bez jídla, vody, léků, topení a komunikačních prostředků a bez možnosti bezpečného úniku;
- D. vzhledem k tomu, že z řady dříve okupovaných ukrajinských měst, včetně Buče, Irpině, Hostomelu, Ivankivu a dalších míst, která byla nyní osvobozena ukrajinskými ozbrojenými silami, přicházejí zprávy o masových hrobech ukrývajících stovky lidí a o tělech civilistů nalezených na ulicích, včetně těl žen, dětí a starých lidí, z nichž někteří měli ruce svázané za zády;
- E. vzhledem k tomu, že Rusko se od počátku své rozsáhlé invaze na Ukrajinu dopustilo masových a závažných válečných zločinů, včetně masového zabíjení civilistů, mučení, sexuálního násilí, nucených zmizení, násilných deportací, drancování a bránění evakuaci a humanitárním konvojem; vzhledem k tomu, že ruské orgány jsou odpovědné za tato zvěrstva, která byla páchána v době jejich faktické kontroly nad těmito oblastmi, kde se na ně vztahuje mezinárodní okupační právo;
- F. vzhledem k tomu, že podle ukrajinského komisaře pro lidská práva byly statisíce Ukrajinců násilně deportovány z dočasně okupovaných území do Ruska, často do izolovaných a ekonomicky slabých oblastí, a v důsledku toho byly děti odděleny od svých rodičů;
- G. vzhledem k tomu, že organizace Human Rights Watch zdokumentovala opakované použití široce zakázané kazetové munice a dalších výbušných zbraní proti civilistům ze strany Ruska, mimo jiné balistických raket Točka s hlavicemi s kazetovou municí a raket s kazetovou municí Smerč;
- H. vzhledem k tomu, že rozsáhlé a dlouhodobé budou i dopady války a zločinů spáchaných Ruskem na Ukrajině na životní prostředí a zdraví; vzhledem k tomu, že Ukrajina obvinila Rusko z krádeže několika set tisíc tun obilí a že OSN potvrzuje, že existuje stále více důkazů o vyrabování zásob ukrajinského obilí ruskými vojsky a zničení zařízení na skladování obilí ruskými, což zhoršuje celosvětovou potravinovou krizi a přispívá k možnému hladomoru na Ukrajině; vzhledem k tomu, že téměř 25 milionů tun obilí zůstává uvězněno na Ukrajině v důsledku zničení logistické infrastruktury a námořní blokády ze strany Ruska;
- I. vzhledem k tomu, že za válečné zločiny je odpovědný každý, kdo takové činy nařídí,

úmyslně je spáchá nebo jim napomáhá; vzhledem k tomu, že velitelé sil, kteří o těchto zločinech věděli nebo měli důvod vědět, ale nepokusili se jim zabránit nebo odpovědné osoby potrestat, jsou trestně odpovědní za válečné zločiny v rámci velitelské odpovědnosti; vzhledem k tomu, že Mezinárodní trestní soud by mohl stíhat podezřelé z těchto trestných činů, neboť Ukrajina přijala jurisdikci soudu; vzhledem k tomu, že Ukrajina by je mohla stíhat také v rámci svého vnitrostátního soudního systému a členské státy a třetí země by mohly stíhat jednotlivce za útoky proti svým státním příslušníkům nebo za mezinárodní zločiny podle zásady univerzální jurisdikce, pokud tuto možnost stanoví vnitrostátní právní předpisy; vzhledem k tomu, že samotné Rusko má podle svého trestního zákoníku povinnost stíhat jak útočné války, tak válečné zločiny;

- J. vzhledem k tomu, že EU v několika prohlášeních uvedla, že pachatelé válečných zločinů a dalších závažných porušení mezinárodního humanitárního práva a mezinárodního práva v oblasti lidských práv, jakož i odpovědní státní úředníci a vojenští představitelé budou pohnáni k odpovědnosti a že podporuje veškerá opatření k zajištění odpovědnosti za tato porušení na Ukrajině spáchaná ruskými ozbrojenými silami a dalšími okupačními orgány;
- K. vzhledem k tomu, že ukrajinské orgány, Mezinárodní trestní soud, členské státy, jako je Německo, a třetí země zahájily na základě zásady univerzální jurisdikce řadu vyšetřování válečných zločinů na Ukrajině; vzhledem k tomu, že se zaměřují na shromažďování důkazů, včetně výpovědí očitých svědků, fotografických a satelitních důkazů, zachycených komunikací ruské armády a případně výpovědí ruských vojáků; vzhledem k tomu, že Rada OSN pro lidská práva rovněž zřídila vyšetřovací komisi pro závažná porušení lidských práv a mezinárodního humanitárního práva na Ukrajině a že její práce by mohla být významnou pomocí Mezinárodnímu trestnímu soudu a dalším soudním orgánům;
- L. vzhledem k tomu, že zpráva expertní mise moskevského mechanismu OBSE dochází k závěru, že pokud by Rusko při vedení bojových akcí na Ukrajině dodržovalo své závazky v oblasti mezinárodního humanitárního práva, pokud jde o rozlišování, přiměřenost a obezřetnost, bylo by možné zabránit značným ztrátám na životech a zraněním civilistů, a že válka měla obzvláště negativní dopad na osoby patřící ke zranitelným skupinám, jako jsou ženy, děti, starší osoby nebo osoby se zdravotním postižením;
- M. vzhledem k tomu, že iniciativa pro monitorování lidských práv na Ukrajině, jejímž prostřednictvím Úřad OBSE pro demokratické instituce a lidská práva dokumentuje nejzávažnější porušování lidských práv a norem humanitárního práva od prvního dne nezákonné ruské útočné války, má za cíl předložit důkazy mechanismům odpovědnosti, které jsou nebo v budoucnu mohou být příslušné;
- N. vzhledem k tomu, že EU zřídila s Ukrajinou společný vyšetřovací tým, který má za úkol shromažďovat důkazy a vyšetřovat válečné zločiny a zločiny proti lidskosti za podpory Eurojustu a za účasti Úřadu prokurátora Mezinárodního trestního soudu,
- 1. co nejdůrazněji odsuzuje agresivní válku Ruské federace proti Ukrajině, jakož i zapojení Běloruska do této války, a požaduje, aby Rusko okamžitě ukončilo veškeré

vojenské aktivity na Ukrajině a bezpodmínečně stáhlo veškeré síly a vojenskou techniku z celého mezinárodně uznaného území Ukrajiny;

2. vyjadřuje bezvýhradnou solidaritu s ukrajinským lidem, plně podporuje nezávislost, svrchovanost a územní celistvost Ukrajiny v rámci jejích mezinárodně uznaných hranic a zdůrazňuje, že tato válka představuje závažné porušení mezinárodního práva;
3. důrazně odsuzuje údajná zverstva páchaná ruskými ozbrojenými silami a dalšími okupačními orgány; trvá na tom, že pachatelé válečných zločinů a zločinů proti lidskosti a případné genocidy nebo osoby s genocidními úmysly, jakož i odpovědní vládní činitelé a vojenští velitelé musí být pohnáni k odpovědnosti;
4. vítá vyšetřování válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, které zahájil žalobce Mezinárodního trestního soudu, vyšetřovací komisi vysokého komisaře OSN pro lidská práva a úsilí nezávislé občanské společnosti o shromažďování a uchovávání důkazů o válečných zločinech; vyzývá proto Komisi a členské státy, aby občanské společnosti poskytly finanční a praktickou podporu;
5. vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly veškeré legitimní mezinárodní a vnitrostátní procesy vyšetřování údajných zločinů proti lidskosti a válečných zločinů spáchaných na Ukrajině s cílem pohnat všechny pachatele k odpovědnosti před soudem;
6. vyzývá, aby EU podpořila žalobce Mezinárodního trestního soudu při vyšetřování a stíhání podezřelých pachatelů válečných zločinů, zločinů proti lidskosti a případné genocidy tím, že mu poskytne politickou podporu, zpřístupní veškeré důkazy, které má k dispozici, včetně zpravodajských informací, informací a údajů z otevřených zdrojů, satelitních snímků a odposlechů komunikací, a poskytne odpovídající lidské a finanční zdroje do souhrnného rozpočtu Mezinárodního trestního soudu, aby byla plně chráněna jeho nezávislost a nestrannost;
7. naléhavě vyzývá členské státy, mimo jiné prostřednictvím jejich účasti v pátém výboru Valného shromáždění OSN, a OSN, aby zajistily, že vyšetřovací komise Rady pro lidská práva bude mít dostatečné finanční zdroje pro nezávislé provádění všech aspektů svého mandátu a dostatečné odborné znalosti pro výkon svého mandátu, včetně zvláštního vyšetřování, zejména v oblasti forenzního vyšetřování, práv dětí, práv osob se zdravotním postižením a práv starších osob;
8. hluboce lituje rozhodnutí ukončit zvláštní monitorovací misi OBSE na Ukrajině poté, co na zasedání Stálé rady OBSE dne 31. března 2022 nedošlo ke konsensu ohledně prodloužení mandátu mise, a naléhavě vyzývá členské státy, aby prozkoumaly všechny možnosti obnovení mandátu a funkcí zvláštní monitorovací mise, jejímž úkolem je shromažďovat informace a podávat zprávy o bezpečnostní situaci a zjišťovat a oznamovat skutečnosti týkající se konkrétních incidentů;
9. zdůrazňuje význam úzké koordinace a výměny důkazů mezi orgány činnými v trestním řízení v různých jurisdikcích, aby byla zajištěna účinnost těchto vyšetřování, a zejména úzké spolupráce s ukrajinskými orgány; vítá v této souvislosti pozměněný mandát poradní mise EU pro reformu sektoru civilní bezpečnosti na Ukrajině a návrh mandátu pro nová pravidla, která umožní Agentuře EU pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) zajistit, analyzovat a uchovávat důkazy týkající se hlavních mezinárodních

zločinů, jako jsou válečné zločiny;

10. vyzývá členské státy a Komisi, aby poskytly veškerou nezbytnou pomoc k posílení ukrajinských soudních kapacit a zdrojů pro účinné vyšetřování a soudní řízení válečných zločinů; zdůrazňuje, že je třeba upřednostnit úsilí o uchování důkazů, které by mohly být rozhodující pro budoucí stíhání válečných zločinů, včetně ohrazení míst hromadných hrobů, dokud nebude možné provést odbornou exhumaci, pořízení fotografií těl a okolí před jejich pohřbením, zaznamenání příčin smrti, pokud je to možné, zaznamenání jmen obětí a identifikace svědků a hledání identifikačních materiálů, které po sobě mohly zanechat ruské síly;
11. vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly činnosti usnadňující školení a zvyšování povědomí obhájců lidských práv, jakož i soudců a státních zástupců o digitálních důkazech a digitálním zaznamenávání porušování lidských práv s cílem zvýšit jasnost kritérií přípustnosti u vnitrostátních a mezinárodních soudů;
12. vyzývá Komisi a členské státy, aby poskytly podporu ukrajinským orgánům při plnění klíčových kritérií pro boj proti beztrestnosti za závažné mezinárodní zločiny, včetně válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, na vnitrostátní úrovni, což by mělo zahrnovat rychlé, nezávislé a nestranné vyšetřování a stíhání těchto zločinů, důsledné uplatňování mezinárodně uznávaných standardů spravedlivého procesu, včetně práv obviněných, jak je podrobně uvedeno v článku 14 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a v článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech, přiměřené tresty, které v případě odsouzení odpovídají závažnosti trestného činu a které mohou zahrnovat trest odnětí svobody a musí vylučovat trest smrti, ochranu a podporu svědků a obětí zapojených do soudních procesů; záruky bezpečnosti soudců, soudního personálu a obhájců, aby mohli pracovat bez ohrožení a újmy; skutečné možnosti zapojení obětí do procesu, a to nejen v roli svědků, zpřístupnění informací o úsilí v oblasti spravedlnosti skupinám obyvatelstva, které jsou trestnými činy nejvíce postíženy, a to i proto, že mohou mít omezené zkušenosti s trestním řízením;
13. naléhavě vyzývá Ukrajinu, aby ratifikovala Římský statut Mezinárodního trestního soudu a jeho dodatky a formálně se stala členem Mezinárodního trestního soudu, a podpořila tak úsilí o vyvození odpovědnosti za závažné mezinárodní zločiny a sladila ukrajinské vnitrostátní právní předpisy a postupy s mezinárodním právem, čímž by posílila vnitrostátní právní mechanismus pro boj proti beztrestnosti za tyto zločiny; připomíná, že všechny strany konfliktu musí důsledně dodržovat mezinárodní humanitární právo; vyzývá Ukrajinu, aby zajistila účinné vyšetřování údajného špatného zacházení s ruskými válečnými zajatci ze strany ukrajinských bojovníků;
14. vyzývá všechny mezinárodní a vnitrostátní aktéry odpovědnosti, aby úzce spolupracovali s občanskou společností při získávání informací důležitých pro soudní procesy, mimo jiné zlepšením přístupu k informacím a oslovením obětí a zasažených komunit, zajištěním publicity, transparentnosti procesu a zapojením občanské společnosti v reakci na zvěrstva spáchaná Ruskou federací;
15. vyzývá mezinárodní společenství, aby rovněž vážně vyšetřilo a potrestalo zločiny proti životnímu prostředí, zejména ekocidu a masivní znečišťování životního prostředí, včetně přeshraničního poškozování životního prostředí, neboť Rusko pokračuje v

útocích na průmyslová a palivová zařízení, dodávky energie, vody, kanalizační systémy a další zařízení, čímž dochází k rozsáhlému znečištění a devastaci mokřadů, lesů, národních parků, chráněných oblastí, včetně 30kilometrové ochranné zóny v Černobylu, a domovů ohrožených a ohrožených druhů, což má vážné dlouhodobé dopady;

16. vyzývá členské státy, aby shromáždily důkazy a podpořily vyšetřování vedené prokurátorem Mezinárodního trestního soudu s cílem zjistit, zda válečné zločiny a zločiny proti lidskosti spáchané ruskými silami na Ukrajině představují genocidu; připomíná, že v případě genocidy má mezinárodní společenství zvláštní povinnost jednat a mělo by využít všech nástrojů, které má k dispozici; vyzdvihuje význam práce sítě EU pro vyšetřování a stíhání genocidy a naléhavě vyzývá Komisi a členské státy, aby zintenzivnily podporu a spolupráci v rámci této sítě a prováděly její doporučení;
17. důrazně odsuzuje používání sexuálního a genderově podmíněného násilí jako válečné zbraně a zdůrazňuje, že se jedná o válečný zločin, a mělo by proto být stíháno podle ustanovení mezinárodního práva a Římského statutu Mezinárodního trestního soudu, zejména jeho článků 7 a 8; požaduje proto, aby se zvláštní pozornost věnovala ženám a dívkám, které byly během konfliktu vystaveny sexuálnímu násilí;
18. naléhavě žádá o vyšetření údajného rabování a ničení skladů potravin ruskými silami a okupačními úřady, jakož i o smysluplné posouzení jejich globálního dopadu, zejména na rozvojové země dovážející potraviny;
19. vyzývá EU, aby podnikla veškeré nezbytné kroky v mezinárodních institucích a řízeních a u Mezinárodního trestního soudu nebo jiných příslušných mezinárodních tribunálů či soudů s cílem stíhat jednání politicky odpovědných osob v Rusku a Bělorusku za válečné zločiny a zločiny proti lidskosti, údajnou genocidu a zločin agrese a aby se aktivně podílela na jejich vyšetřování;
20. zdůrazňuje v této souvislosti současné debaty v Komisi OSN pro mezinárodní právo o imunitě státních úředníků a vyzývá k přijetí návazných opatření; vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost a Komisi, aby společně s členskými státy pokračovaly v posilování budování vnitrostátních kapacit ve třetích zemích, zejména prostřednictvím celosvětové kampaně na podporu přijetí vnitrostátních právních předpisů o univerzální jurisdikci, a zároveň podporovaly mezinárodní trestní tribunály a mechanismy, jakož i platformy a organizace zaměřené na boj proti beztrestnosti, jako je Koalice pro Mezinárodní trestní soud;
21. vybízí členské státy, aby účinně využívaly zásady univerzální jurisdikce pro vyšetřování a stíhání válečných zločinů na Ukrajině a aby posílily vzájemnou spolupráci, přičemž Komise by měla hrát koordinační a podpůrnou úlohu;
22. podporuje výzvu Parlamentního shromáždění Rady Evropy k vytvoření mezinárodního trestního tribunálu ad hoc za účelem vyšetřování a stíhání zločinu agrese, kterého se údajně dopustilo politické a vojenské vedení Ruské federace, a naléhavě vyzývá členské státy, aby zřízení tohoto tribunálu podpořily;
23. naléhavě vyzývá mezinárodní společenství, aby využilo tohoto okamžiku k posílení spravedlnosti na celém světě a zásady univerzální jurisdikce a aby stejnou principiální podporu přijalo i v jiných konfliktech, kde trpí civilisté a kde je nutná naléhavá

humanitární reakce;

24. vítá rychlé přijetí sankcí Radou a požaduje pokračující jednotu orgánů EU a členských států v reakci na ruskou agresi vůči Ukrajině, jakož i vysokou úroveň koordinace mezi skupinou G7; vyzývá všechny partnery, zejména kandidátské země EU a potenciální kandidátské země, aby zajistili soulad s balíčky sankcí; vyzývá k urychlenému přijetí šestého balíčku sankcí; opakuje svou výzvu k okamžitému zákazu dovozu energetických komodit z Ruska; vyzývá k rozšíření seznamu osob, na které se sankce vztahují;
25. vyzývá EU a její mezinárodní partnery, aby prozkoumali způsoby, jak stanovit a zajistit náhradu škody Ukrajině způsobenou Ruskem, a to na základě zásad právního státu a zásad odpovědnosti států za mezinárodně protiprávní činy; vyzývá členské státy, aby při plném respektování mezinárodního práva a s jasným právním základem prozkoumaly možné právní cesty k zabavení majetku na území EU, který je v držení ruské vlády nebo který je kontrolován či vlastněn subjekty s ní spojenými, a majetku v držení osob uvedených na sankčním seznamu EU, pokud se jedná o výnosy z trestné činnosti, a aby rovněž prozkoumaly, do jaké míry by příjmy získané z konfiskace nebo vyvlastnění majetku mohly plynout na Ukrajinu a pomoci osobám postiženým válkou na Ukrajině, a aby zároveň tyto kroky úzce koordinovaly s mezinárodními partnery;
26. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Evropské službě pro vnější činnost, vládám a parlamentům členských států, Radě Evropy, NATO, OBSE, prezidentovi, vládě a Nejvyšší radě Ukrajiny a prezidentovi, vládě a Státní dumě Ruské federace.